

ר"ש נתנזון היה מגדולי התורה בגליציה לפני כמאה וחמישים שנה. אין זה המקום לתאר את דמותו התורנית הענקית, אולם אי אפשר להתעלם מההספק האדיר שלו - חיבור עשרות ספרים ואלפי תשובות נוסף לכל שאר פעליו במילי דשמיא ובמילי דעלמא, כרבה של העיר הגדולה למברג (לבוב) וכאחד מגדולי הדור. מתוך אלפי תשובותיו שכתב ושלח הוציא לאור בחייו שתי 'מהדורות', בראשונה שלושה כרכים ובשניה ארבעה, ואחרי פטירתו יצאו לאור עוד שמונה כרכים, בס"ה שש 'מהדורות' - שש סדרות ובהם ט"ו כרכים שבהם אלפי תשובות. הספר המפורסם והחשוב הזה נחשב כמקור מרכזי לפסיקה בכל חלקי השו"ע מאז שנדפס ועד ימינו, כולל עניינים שבהם רבנו רי"ש נתנזון הוא אחד מראשוני ומראשי המדברים - קו התאריך, זכויות יוצרים, מצות מכונה ועוד, אולם קשה היה לעיין בו עקב ריבוי טעויות הדפוס, העמודים המלאים כמעט ללא רווחים ופיסקאות, ההפניות הלא מדויקות - חלקן בגלל שהמחבר כתב את רוב התשובות בעל פה והספרים יצאו לאור ללא הגהה ועריכה נוספים. המהדורה החדשה הזו אמורה להכניס שוב למרכז המגרש ההלכתי את ספרו של אחד מגדולי הפוסקים בכמות ובאיכות בדורות האחרונים. הרב אריה בוקסבוים, גם הוא בנו של הרב יוסף בוקסבוים זצ"ל, ריכז את צוות העורכים ממכון ירושלים ומכון 'חכמת שלמה', ומלאכה משובחת יצאה מתחת ידם. נצפה שבקרום נזכה לראות גם את י"ג הכרכים הבאים.

יסודות ושורשים בשער היחוד והאמונה. ישראל נחום וילהלם. ישראל, תשע"ז. רנו עמ'. (ynwlhelm69@gmail.com)

עיונים ובירורים בענייני 'האמנת האלוקות' במשנת אדמו"ר הזקן ושאר נשיאי חב"ד, על פי שיעורים שנמסרו ע"י הרב וילהלם במשך שנים רבות במסגרות שונות. הספר כולל גם דיונים בענייני עבודת התפילה ועבודת השליחות, מציאות ואחדות ה' לפי תורת חב"ד, בירורים בשער היחוד האמונה של ספר התניא, ענייני הצמצום והגדרותיו ועוד, דברים עמוקים מכבשונה של תורת חב"ד מפי אחד מראשי לומדיה ומלמדיה. בשער הספר מוזכר שהוא נדפס בדיוק שלוש שנים אחרי יום 'דין נצח' (ה' טבת תשמ"ז) - היום שבו החליט בית המשפט הפדרלי בארצות הברית שספריית חב"ד אינה שייכת למשפחת שניאורסון על כל ענפיה אלא לתנועת חב"ד. בעקבות ההחלטה הוחזרו ספרים רבים שנלקחו ממנה, והיום הזה נחגג ע"י רבים מחסידי חב"ד עד היום.

בנתיבי הספר העברי. מספר יצירה ועד לכתבי הרב יוסף דב סולובייצ'יק. עורכים: דב שוורץ וגילה פריבור. עלי ספר כו-כו. רמת גן, אוניברסיטת בר אילן, תשע"ז. 385+xix עמ'. (03-5318270)

'עלי ספר' הוא כתב עת שיצא לאור בהפסקות במשך שנים רבות, ומטרתו הייתה לסקור את ענייני הספר העברי על כל היבטיהם. 'בנתיבי הספר' הוא קובץ המשך לעלי ספר, והוא כולל מאמרים מגוונים ומעניינים, ומחקרים יחודיים, כמו הקשר בין 'ספר יצירה' ללוח העברי, העתקת ספרים בארץ הגליל בתקופת הראשונים, בירור מהותו ואיכותו של אחד מכתבי היד

של פירוש הרשב"ם לתורה, זיהוי עורך התוספות של פרק 'ערבי פסחים' ותיאור מקורותיו, פרסום פירושי קדמונים על התנ"ך מכת"י, ועוד. מאמר מעניין ביותר מתאר שלילת בעלות של מחבר-מסופק של ספר קדמון בעזרת שיטה ממוחשבת, שכוללת השוואת סגנונית של טקסטים ודאיים של אותו מחבר לחיבור המסופק בעזרת תוכנה מיוחדת וניתוח לשוני. שני מאמרים עוסקים ברש"י נטר, מהדיר חומשי המקראות הגדולות על התורה הנפוצים עד היום: אחד מתאר את קורות חייו על פי קרעי מידע ממקורות שונים (אמנם נמצאת בסקירה זו סדרת שיבושים מצערת: 'כש"ת' אינו 'כתרה של תורה' אלא 'כבוד שם תפארתו', 'א"א' אינו 'אבי אבא' אלא 'אדוני אבי', וכינוי ת"ח כ'חכם חרשים ונבון לחש חוקר ומקובל' ממש לא מכוון לומר שאותו ת"ח הוא מקובל העוסק בלחשים...), והשני מוכיח שהביאור על פירוש ראב"ע במהדורת נטר לפחות על חומש ויקרא אינו מאת רש"י נטר - אלא נכתב ע"י אחד מעוזריו, ר' אברהם נאגר, ת"ח צעיר ואלמוני מפולין ששהה בתקופת הכנת המהדורה הזו בווינה. מאמר אחר מציג ומנתח את החיבור 'פתחי תשובה' על יו"ד, אה"ע וחז"מ ואת דרך כתיבתו והדפסתו, ובעיקר מסביר את הסיבה לעיכוב הדפסת חלק אה"ע - הגזירה נגד בתי הדפוס היהודים שגזר הצאר הרוסי בעקבות מחלוקת המדפיסים המפורסמת מווילנא וסלוביטא. המאמרים בסוף הכרך מוקדשים לתיאור כתביו ההגותיים והלמדניים של הגר"ד סלוביצי'ק זצ"ל שהתפרסמו אחרי פטירתו,

כיצד לקרוא את ספרות חב"ד. אריאל רוט. רמת גן, אוניברסיטת בר אילן, תשע"ז.
292 עמ'. (03-5318270)

ד"ר רוט קשור לתורת חב"ד מילדותו ועד היום, בחלקה העיוני והרגשי. במשך הזמן הוסיף על כך את הנדבך המחקרי, ועתה החליט לסייע לכל חובבי תורת חב"ד ע"י הנגשת התורה הרחבה הזאת לרבים. בספר זה מתואר ומוסבר עולם המושגים של תורת חב"ד, ומוצעים כלים לקריאת כתבי החסידות הזאת. אלפי ספרים, רבבות חוברות ומאמרים, ושיעורים מוקלטים ומצולמים לאין-סוף, מחכים היום למי שירצה להתעמק בהם, וספר זה הוא כלי מיוחד במינו לסייע לו בדרכו. פרקיו הראשונים של הספר עוסקים בהגדרת הספרות החב"דית ובתיאור גבולותיה וחלקיה, ובהמשך איך הועברה ומועברת התורה שבעל פה אל הכתב, ואיך ניתן לקרוא וללמוד את הספרות החב"דית באופן מושכל, ביקורתי, מעמיק ומיטבי.

קובץ חצי גבורים - פליטת סופרים. מאסף תורני. כרך י, ניסן תשע"ז. ראש המערכת: הרב משה ליב הברמן. לייקווד, מכון פליטת סופרים, תשע"ז. א'קכא עמ'.
(plaitassofrim@gmail.com)

בשנת תש"ע החל לצאת הקובץ המשובח הזה, כאשר בערך במאתיים עמודים הוא הכיל מאמרי הלכה ומחקר-הלכתי משובחים, שיעורו תגובות ועשו רושם רב בעיקר בעולם הישיבות הליטאי. הכרך העשירי שיצא לאור באביב האחרון כבר כולל הרבה למעלה מאלף עמודים, והוא מלא בתוכן משובח ביותר, ובעיקר בולטים בו מאמרי מחקר יסודיים ומעמיקים